

Robert C. Castel: Erőszakos sorozások Ukrajnában

2025 július 20. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Kérdés, hogy ez a jelenség csak rendőri túlkapás vagy tudatos kormánypolitika.

Már igen hosszú ideje hangos pengeváltásokkal folyik a vita az ukrántámogatók és az ukránkritikusok között az

Ukrajnában folyó erőszakos sorozások hátterével kapcsolatban. A mai elemzésemben ennek a vitának az érveit és az ellenérveit szeretném a mérleg serpenyőire helyezni. A végén persze nem maradok adós azzal kapcsolatban sem, hogy egyrészt mozgósítható tartalékosként, másrészt vezet? biztonsági tisztségviselőként – úgymond a demarkációs vonal ellentétes oldalain állva – mit gondolok erről a témáról.

A téma ukránpárti elemzői a következő érveket sorakoztatják fel védencük mellett.

Mint minden más demokráciában, Ukrajnában is létezik egy társadalmi szerződés a polgár és az állam között. A szerződésnek az is a részét képezi, hogy a polgár néha bizony köteles egyenruhát ölteni az állam védelmében. Mivel ennek a kötelezettségnek a megszegése a társadalmi szerződés alapjait kezdi ki, még a demokrácia zászlóvivőiként számontartott országok is drákói módon lépnek fel azok ellen, akik ennek a követelménynek ellenszegülnek. 1863-ban New Yorkban ágyútüzzel és szuronyrohammal, 1917-ben Kanadában géppuskatüzzel a tüntetők ellen, 1918-ban Franciaországban tömeges kivégzésekkel.

Magas rangú ukrán állami tisztviselők számos alkalommal felszólaltak a túlkapások ellen, elfogadhatatlannak bélyegezve meg ezeket, és felelősségre vonást követeltek. Az ukrán kormány több tagja jelentős takarítást követelt Augiász istállójában, a sorozóhivatalok tisztjeit felelősségre vonták és sok alkalommal áthelyezték. A parlament és az államapparátus vezetői az apparátus megreformálását sürgették.

Ami a jogi arénát illeti, egyrészt láttuk a túlkapásokkal gyanúsítottak felelősségre vonását, másrészt tanúi voltunk annak a kritikának, amivel az emberi és a polgárjogok védelmezői az új sorozási törvény ellen felléptek.

A tény, hogy a túlkapások gyakoriságában és súlyosságában komoly különbségek mutatkoztak az ország különböző régiói között, arra enged következtetni, hogy nem egy felülről irányított akcióról vagy hivatalos kormánydirektíváról van szó, hanem a túlbuzgó, helyenként brutális sorozótisztek és az őket támogató rendőrségi tisztviselők túlkapásairól, továbbá a felügyeleti kötelezettség elmulasztásáról a felsőbb parancsnokság által.

Idáig az Ukrajnát támogató tábor védőbeszéde. De hogyan látja ezt a dolgot a másik oldal?

Az ukrán politikával, illetve gyakorlattal szemben kritikákat megfogalmazó tábor szerint nem lehet az elkövetett törvénytelenéseket az egyedi túlkapások szünyege alá seperni, mivel amit látunk, az egy csendben jóváhagyott, de agresszívan érvényesített kormánypolitika következménye.

A törvényalkotás szintjén az ukrán állam igen egyértelműen nyilvánította ki, hogy hogyan is gondolja ezt a sorozás-, illetve mozgósításpolitikát. Az erre vonatkozó új törvények, illetve törvénymódosítások drámai módon kiszélesítették a sorozóhivatalok tisztjeinek a hatáskörét, és súlyos büntetéseket szabtak ki azokra, akik ellenállnak, illetve nem működnek együtt a hatóságokkal. A sorozóhivataloknak biztosított hatáskör sok esetben lábbal tiporja úgy a legalapvetőbb emberi jogokat, mint a törvényben foglalt fékeket és ellensúlyokat. Mindezt a nemzetvédelem és a háborús körülmények jogcíme alatt.

Mivel a szólásszabadság az a jog, ami lehetővé teszi az összes többi szabadságjog gyakorlását, az ukrán hatóságoknak gondja volt erre is. A kényszersorozások elleni tüntetések ellen drákói szigorral léptek fel, úgy a rendőrség, mint a független bíróságok. Azok, akik a szavukat emelték fel a túlkapások ellen, igen hamar megkapták az „oroszló propagandista” jelzőt és a testhezállói jogi retorziókat, még akkor is, ha elkötelezett ukrán hazafiakról volt szó. Hasonló elbánásban részesültek a lelkiismereti szolgálatmegtagadók, a pacifisták és a háború többi egyéni vagy kollektív ellenzői.

Nagy általánosságban elmondható, hogy az ukrán állam az összes rendelkezésére álló eszközt bevetette, hogy elhallgattasson minden kritikus vagy akár disszonáns hangot.

Ha valaki további bizonyítékokat keres azzal kapcsolatban, hogy amit látunk, az egy jól átgondolt és koordinált kormánydirektíva következménye, annak érdemes megvizsgálnia a módot, ahogy az ukrán hatóságok a nyilvánosságra került és hatalmas felháborodást keltő túlkapásokat kezelték. A kormány szócsövei mindent megtettek, hogy relativizálják és bagatellizálják ezeket az ügyeket, ahelyett, hogy átláthatóvá tennék a kivizsgálás és a felelősségre vonás folyamatát. Az atrocitások gyanúsítottainak általában nem a bíróságok előtt kellett számot adniuk a tetteikről, hanem belső fegyelmi eljárásokkal kellett szembenézniük. A hivatalukból elmozdított sorozótisztek általában korrupciós vádak miatt találták magukat a sorozóhivatal kantine helyett a lövészárkokban, és nem az általuk elkövetett atrocitások miatt.

A razziák és az abúzusok modus operandija ugyanazt a mintázatot mutatja Ukrajna különböző régióiban, ezáltal is valószínűsítve azt a feltételezést, hogy egy központilag jóváhagyott, illetve irányított akciósorozatról van szó, és nem elszigetelt, helyi túlkapásokról.

Mi több, egyes helyeken a túlkapások tovább folytatódtak azután is, hogy néhány különösen kegyetlen és ezért a hatalom számára vállalhatatlanná „avanzsált” sorozótisztet elmozdítottak a beosztásából. Ez arra enged következtetni, hogy ami az ukrán kényszersorozásokat illeti, nem a médium az üzenet, és a valódi üzenetet igen világosan hallották a helyettes, a pót- és a segédmédiumok is.

Még ennél is súlyosabb az a tény, hogy a katonai szükségállapot mögé bújva, a kényszersorozás visszaélésein kívül a demokrácia fokozatos leépítését látjuk, a politikai ellenzék és a disszonáns médiahangok elhallgattatását.

Ezeknek a jelenségeknek az összességét nem lehet szétmagyarázni a személyes túlbuzgóság, illetve a rendőri túlkapások olcsó kifogásaival. Teljesen egyértelmű, hogy a kényszersorozások kontextusában elkövetett atrocitások csupán egy részét képezik egy általános politikai irányvonalnak.

Idáig a két egymásnak feszülő narratíva.

Hogy melyiket fogadjuk el érvényesnek, az sokszor nem a tények megfontolt mérlegelésén múlik, hanem a honi politikai gyűlölködéseinken. Smaragdváros lakói vagyunk, és a szemüveg rá van lakatolva a kopolyúnkra. A mai poszt-truth, igazság utáni világban az vagy, akinek hiszel.

Hogy én kívülállóként mit gondolok erről az egészeről? Válasz helyett néhány kérdést szeretnék feltenni.

1. Hány jogerős ítélet született a független ukrán bíróságokon a kényszersorozás folyamatát kísérő atrocitások elkövetői ellen? Én egyet sem találtam, de ha valaki ismer ilyet, hálás lennék, ha lehetőséget adna rá, hogy pontosítsam az elemzésemet.
2. Kétségtelen, hogy ellenállni a sorozóhivatal tisztviselőinek és az őket kísérő rendőröknek büncselekmény. Ugyanakkor elképzelhető-e egy akár félig funkcionáló demokráciában, hogy az erőszaknak ezt a gyakran halálos szintjét alkalmazzák egy nem közveszélyes bünelkövető ellen?
3. Nem tenni eleget egy behívónak egyértelműen büncselekmény, de nincs róla tudomásom, hogy az ukrán törvényalkotó halálbüntetést vetett volna ki az elkövetőkre. Elképzelhető-e egy akár félig funkcionáló demokráciában, hogy valakit, aki nem tesz eleget egy rendőrségi idézésnek, hátba löjjenek a kanyargó Tiszánál?
4. A bucsai mészárlással kapcsolatban a világ elfogadta volna-e érvként azt, hogy amit láttunk, az nem az orosz kormány hivatalos politikája, hanem egy helyi túlkapás következménye? Hányan vesztették életüket Bucsánál, és hányan vesztették életüket Ukrajnában kényszersorozás ellen menekülve, a városokban vagy az országhatárok mentén?

Én úgy gondolom, hogy a kérdések önmagukért beszélnek, és a válasz ott bujkál a sorok között.

Robert C. Castel

A szerző az Alapjogokért Központ biztonságpolitikai szakértője, lapunk főszerkesztője

www.magyar nemzet.hu

Ajánló